

برگاه لشکر طرفین در همه فصول مجادله کردند تا فصل زمستان
 جنگ نمایند و لابد است در طرفین برای خود دور از یکدیگر نمانند و فتلاهی
 بسیارند بنا بر این بی ضرر و ولایت خود هر قدر دور از دشمن نمانند بسیارند بهتر
 است زیرا که دشمن نتواند غلظت بر سر لشکر آید پیش از آن وقت که لشکری
 برای جنگ حاضر شود تا رسول توترین که با صطلح و فرس سپه سالار
 را میگویند در یک وقتی غافل ازین مراد بود شکست خورد کسی از و پرسید
 که سبب هلاکت در فلان معرکه شکست خوردی جواب داد که غلط کردم اما
 کسی که در جنگ است هر از غلط میکند معلوم است او جنگ بسیار کرده است
 برگاه لشکری در محلی هست که دشمن بخواهد حمله و یورشش تجدید
 آورد بر آن لشکر نیز لازم است که قوت خود را بجملات نشان دشمن
 بدهد و اگر صلاح داند عقب نشیند از آن مکان دشمن نتواند لشکر را احاطه کند
 و خللی بجانب آن لشکر سازد اگر منظور این است که بطور حسیله
 حمله کرده است عطف عنان نماید بهتر است در وقت عصر کند
 تا اینکه وقت تنگ رسیده دشمن از صف شاخبردار نشود و در فکر
 تعاقب نیفتد که شب بهترین وقتهاست برای پیش نشستن سپاه و از برای
 فریب دادن با و در جای اردو آتش سوزانیدن بسیار است که
 تا دشمن از حرکت اردو استحضار بهم نرساند قانون نظم

اردو و قانون نظم صف آرائی روز مصاف باید هیچ تفاوت نداشته
 باشد بنا بر این لازم است که توپخانه در مکانی گذارده شود که بکار سپاه
 آید و اطراف محل توپخانه زمینی مرتفع تر نباشد که میدان کلوله توپ
 را مسدود نماید و توپخانه همه زمین اطراف را ملاحظه کند در جنگ محافظه
 پیش رود و جانشین اردو میباید مضبوط و مستحکم باشد که منور و روشن
 پشت اردو و کشاده و از بلندی و حایل خالی شود اگر دشمن عزم و اراده
 حمله نماید بشما لازم است که مقدمه بر عزم دشمن جای دیگر مشخص و معین
 نماید برای اردو و اگر ملاحظه و ادراک پریشانی و اغتشاش در حرکت
 دشمن نماید باید حمله توپچه و آذوقه و تدارک دشمن میرید
 وقتی که لشکر عزم سفری کرد میباید توپهای بزرگ قلعه کوپ و مردمان
 ناخوش و زخمی و احمال و اطفال که دارد برایش رود که برانبار و
 ذخیره و آذوقه نزدیکتر باشد و اگر این احمال و اطفال همراه نباشد
 اینقدر نزدیکی لازم نبود این بیان اغلب اوقات در کوهستانها
 اتفاق می افتد خاصه در چنین مواضع حرکت نمودن با توپهای
 بزرگ و احمال و اطفال صعب است تمام وزحمت و مشقت مالا کلام
 را دارد هرگاه سپه سالار غریت رفتن بر سر دشمن را عزم
 نمود و راهی پیش خود اختیار کرد میباید همان اراده و غریت را تبدیل

نماید و لکن اگر ضرورت افتاد و ناچار بود که تبدیل نماید یکی از امور مشکل جنگ است
 که وقت بنامسد که راهی خود را بچه قسم تبدیل نماید و باید سه ساله را حاصل
 و کامل باشد لشکری که بقانون هستند در حرکت را تبدیل نماید دشمن
 را میستوان فریب داد و دشمن را بخیبر نماید از عقب و پیش رو و چنان
 وضع لشکر فرودن پادشاه پر و کس گاهی غزیت سفر را تبدیل میکند
 لکن این تبدیل علت و سببی داشت که فرودن سازم در ولایت
 کرد که ولایت مزبور پر از آذوقه و تدارک بود معلوم است در چنین
 مکانها تبدیل سفینه اشکال و غیر ممکن نخواهد شد سه ساله که
 در تدبیر عقل متوسط است اگر معسکر خوب ندارد و زور دشمن بیشتر است
 و بر سر آن لشکری آید صلاح در غزیت است لکن اگر سه ساله را حاصل
 باشد بزور عقل و تدبیر لشکر خود را دلیر ساختند از کثرت اندیشه کند و پیش
 برود که با دشمن مقابل شود این مردانگی و رفتار دلیرانه تدبیر دشمن را متزلزل
 میازد شاید از مضطرب ساختن دشمن مهتد ظفر خواهد بود و اگر ظفر
 نیافت روز را بطایف احمیل صرف کرده در شب لشکری مضبوط خسته
 عقب نشسته محل اردوی خود را تغییر میدهد و بعلت این رفتار مردانگی و غیرت
 و عزت سپاه را نگاهدارد که الزم و اهتم همه امورات است در سنه ۱۲۵۳ عید
 مرشول تورین پادشاه فرانسه در جانی و حالتی بود که هیچ مهتد فتح

نداشت لکن نمیتوانست عطف عثمان نماید تا بملاحظه اینکه پس شستن باعث
 ضعف قلب و سستی سپاه است عزیمت پیش رفتن را نموده و بتدابیر کامل
 و محرکات ویرانه دشمن را از فکر مجادله انداخت سپاه خود را بدون آسیب
 از میدان محروم بیرون برد هرگاه لشکری از خود و وقت کمتر از دشمن
 باشد و لابد شود که جنگ رو برو بکند لازم است که هر شب لشکری مضبوط
 در اردوی خود بسازد و اگر چه مکان مضبوط نباید بی لشکر مطمئن باشد
 صدوی سال پیش ازین فزائند و اسپانیول متفق شده با ابالی
 پارتوکل بنامی مجادله را گذاشته اند اینقدر حرکات جنگ کردند که کل ولایات
 اسپانیول را با سپاه خود سیاحت کرده در مملکت آنها شتاء و پنج فغم
 اردو انداخته و ده هزار اسپر از ابالی پارتوکل و لشکر ساختند هرگز
 رو برو جنگ و جدال نکردند تا ممکن است آنچه دشمن طالب است
 که شما در جنگ بعمل آورید شما ضد او را عمل آورید مثلاً هرگاه مکان جنگ را
 در جایی برای شما پسندیده است شما آن مکان را تغییر دهید و احترام
 کنید و هر آینه فکری در مقابل دارد که از آن راه شما را مغلوب سازد
 و آن مکانی که دشمن پیش از شما رسیده است و برای خود منتخب نموده است
 و لشکر ساخته است شما درین موقع دوباره فکر کنید و احترام از جنگ کردن
 کنید جنگ در کوستان بعضی محل است که یورش بان مکانها بسیار

خطر وارو باید جانین و عقب اورا گرفت تا محل و مقناقهای خود را گذارده
 بصر آیند زیرا که دشمن در محکم خود باشد قوت او بیشتر خواهد بود و در جنگ
 میدان آنکه در جانی که خود انتخاب کرده است می ایستد که دشمن
 بر او حمله آورد امید ظفر دارو نخستین فکری که واجب است
 نگاه داشتن حرمت و عزت و غیرت و اقدار لشکر است و از آن گذشته
 حفظ و حراست نمودن لشکر چه حفظ مرتبه و توپین منوط با قول است
 و عقب نشستن غیر از نقصان غیرت پسیری نیست و تلف لشکر برابری
 میکند بدو جنگ بنا بر این لازم است که تا مردم و لیسر با غیرت همراه
 وارو مایوس و نومید نشود و قوی داشته دل مورث فتح و نصرت
 قشون عزت و حرمت و قرب خود را در پیش سپه سالار مدامی که معلوم
 نکند در معرکه آنچه دشمن و با جان و دل مشغول جدال نمی شود بر هر پادشاه و سپه
 سالار لازم است که عزت و غیرت و آبروی سپاه خود را ملاحظه کند در هر
 حال هر طور تواند در عزت و حرمت و لباس سپاه و نشسته برخواست سر
 بهنگان با صاحب منصبان و صاحب منصبان بانایبان خود کمال ملاحظت
 و مهربانی و نهایت ملاحظت و ولداری را مرعی داشته غفلت ننماید
 هرگاه پیش روی دشمن رود خانه بزرگ است و این رودخانه
 سه چهار پل وارو باید افواج نظام را چنان آراست که نظام بطور آشنایی

بسته شود یعنی منحرف و گوشه بگوشه بگردد حرکت کتکتند مثل قطار یک رنگ خایه شکر
 و فایده این است که دشمن نمیتواند بهم لشکر یورشش آورد مگر بفرج
 پیش و اگر با فوج دیگر یورش کند پهلوی سپاه او بشکر شاست میشود
 او را شکست بدهد و آن پل که راه دارد داری یورش کنی باید افواج را
 اذن یورش بدهی نه از فرج پیش که برد دشمن معلوم شود بگدام عزم
 یورش که مانعت نمائی و بجز پل که یورش کردی باید بی تا تمل
 یورش کنی در چنین حرکات اول کاری که لازم است پنهان
 داشتن مطلوب و منظور خود راست از دشمن که تا دشمن نتواند دفع
 منظور و مانی بصنبر نماید در بسیار محل خصوصاً در بحر که با حیل و تدویر
 بسیار مطلوب و مرغوب است پس سالار بی تدویر مثل نقاشی است
 بی رنگ هرگاه لشکری از عدد یا از سواره و توپخانه کمتر از خصم
 باشد در آن حالت جنگ رو برو موقوف کند اما اگر از عدد و کمی دارد
 باید تدبیرات عاقلانه و عمل و حرکت تلاقی زیادتی او را نماید و اگر از
 توپخانه کمی دارد باید سپه سالار لشکر را بنوعی حرکت دهد سواره و پیاده خود
 را از روی بصیرت و دانائی که مقابل توپخانه دشمن خود را نگاه دارد
 که زیادتی توپخانه او نتواند اذیت رساند اگر از سواره کمی دارد باید
 باین جانب مکان جنگ تلاقی کند که دشمن عاجز ماند از ظاهر

ساختن قوت سواره خود در میدان مثلا در کوهستانات یا در باتلاق
 و کل و جل سواره عاجز است در این نته حالت با کمی اگر لشکر غیرت
 خود را ظاهر سازد خطر شکست کمتر است در منزل فراعین سپاه
 شاه اسمعیل با سلطان سلیم جنگ کرده در پیش روی سواره شاه اسمعیل
 با تلاق بزرگ بودند و نتوانست حرکت درست کند شکست عظیم خورد مثلا
 ناپلیان بعد از برکشتن در سفر پروس و بعد از شکست عظیم لنینک در
 عدو کبیر از دشمن بودند اما بقوت حرکات عاقلانه خود و ارمی کرده چندین
 مدت در مقابل جنگ بدون جنگ ایستادگی کرد و در بعضی مکانهای
 جزئی بدشمن شکست داده بالاخره چون پای تحت مملکت بقصر ف
 دشمن رسید لابد از آنها خواست بعد از تصرف پای تحت چون باالی
 انجارا ما یوس و سپاه راخته دیده جو یا و طالب امان شد
 سرحد و ثغور مملکت معین است یا برو و خانه یا بکوهستانات یا صحرا
 پس اگر حد و سنور صحرا باشد ستیخیر آن مملکت خالی از صعوبت نیست
 اما اگر رودخانه باشد اسهل و آسانتر خواهد بود ناپلیون تجربه
 آموز بود پیش از آنکه این بیان را نوشت در هر نته حالت جنگ کرد
 بود خیلی سفر در صحاری مصر نموده بود و در سفر ایتالیا از سر حد کوهستانات
 که مشکل بود گذشته و در سفر بای دیگر در نته و روس از رودخانه

عظیم عبور نموده بود تغییر و تبدیل دادن حالت مجاوله بحالت محافظه
 از همه حرکات جنگی شکل و دشوارتر است مثلاً در سفر اول ایتالیا
 لشکر ناپلیون در عدد بسیار کمتر از دشمن بود سی هزار نفر و سی عراده
 توپ همراه داشتند درین حالت نومیدی اگر ناپلیون در تدابیر و عملها
 و شجاعت ممتاز نبود البتہ جنگ محافظه میکرد و لکن محافظه را موفق
 و جنگی مقابله افتد ام کرد که بحرکات مرغوب و مستحسن و تدابیرات
 صائبه دشمن را شکست عظیم داد هرگاه لشکر نخواهد از رودخانه
 عبور نماید در آن وقت که این کناره را گرفته کارت آسانتر می شود
 خصوصاً اگر جانی نیست مضبوط که توان توپخانه را در کنار گذارد و اما
 اگر رودخانه ارزش صد قدم عرضش بیشتر است این فایده بجای حاصل
 است زیرا که دشمن میتواند محافظه خود را نماید از تیررس چهارپاره
 توپ شما و در آن حالت که زیاده ارزش صد قدم باشد دشمن میتواند
 توپخانه خود را دور از تیررس شما بگذارد و آنوقت که یورش شما بیان
 کنار برسد یورش را تمام کند درین حالت فایده توپ بطرف
 دشمن است و از برای همین سبب گذشتن از معبر محال است
 اگر شما بتوانید بخیله و خیر از یورش کنید یا اگر خیزره کوچک در میان
 رودخانه داشته باشد آنجا را سنگریبازید یا اگر رودخانه بیخ داشته

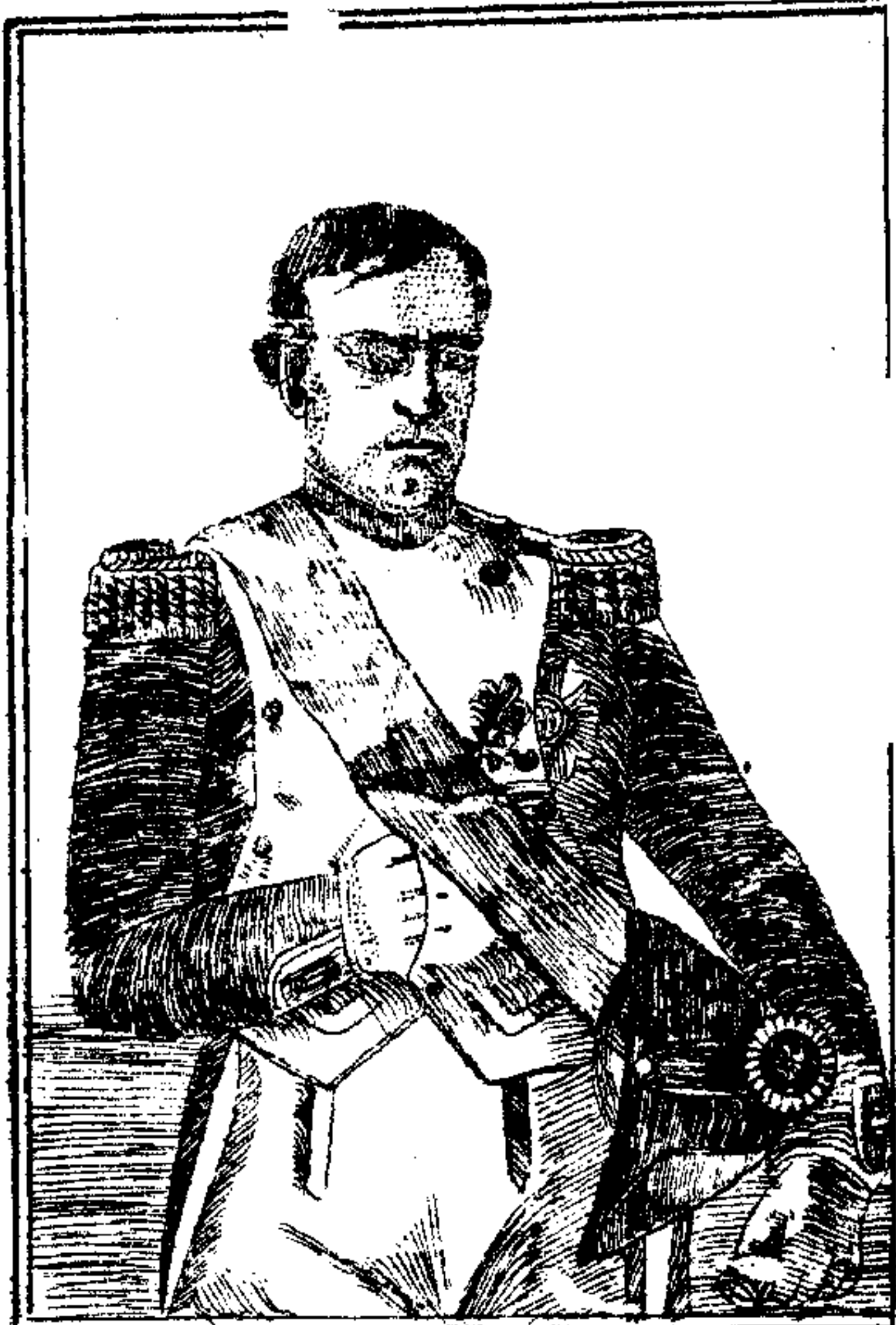
باشد باید از محاذی یورش بگیرد و میتواند در همان مکان پخ توپخانه را
 از جانب دشمن است و ازین دو حالت یا جزیره یا پخ رودخانه باعث
 نگاه داشتن پل و عبور از پل است و اگر رودخانه کم است از یکصد
 میت قدم باشد ممکن نیست که دشمن منع از گذشتن پل نماید مگر کاری
 که میتواند بکند این است که پس نشیند و روز از تیررس شام و آنوقت حمله
 بیاورد جنک در کوهستانات بعضی است که یورش بردن به
 آنها محل خطر است و باید در آن حالت جانین و عقب او را گرفت که محل
 و شقاوتهای خود را گذارده در صحرا بچنک آیند زیرا که اگر دشمن در عقبهای خود
 باشد قوت و استیلائی خود بیشتر خواهد بود و در جنک میدان آنکه در جا
 خود که انتخاب کرده است می ایستد که دشمن بر او حمله آورد و بیشتر امید ظفر دارد
 بر سپه سالار لازم که هر قدر ممکن است که در سفر حرکت نباید در شلاقات
 سکون نماید در موسم زمستان بهتر است که سپاه متفرق نشده بایست
 تمام در شلاقات توقف کرده و در آنجا بماند از اینکه مراجعت بشهر و بیابان
 تحت کنند چرا که پدیدینه هر چیزی را که عادت و یاد گرفته نصف او را
 فراموش کرده ترک میکند و بلذت خوش گذرانی مشغول شده از سختی و
 سواری سفر اندیشه ناک بوده محترز خواهد شد در دولتی که نظام و
 انضباط نداشته باشد مشکل است که قشون جمع گردد و بکار خدمت

واداشت چرا که با بی نظمی ولایت مدارک قشون آماده و متیانیشود و سپاه
 منظم نمی کردد این بیان بلا جواب است چرا بر پادشاه و سپاه
 لازم است در نظم مملکت و قشون خود کوشیده منظم و منسق دارد
 کتاب بعون الملک الوهاب یعنی دست تمام عالیجاه محبت
 همراه آقا سیرا محمد ملک الکتاب شیرازی ترویج و نطق قل سیدگان
 میرزا مهدی شیرازی بتاریخ شمر ذی قعد
 احرام شد ۱۳۱۰ هجری است
 والسلام

امید که ارباب شوکت راهبواره فتوحات کونا کون قرین باد بعون الله تعالی

MIRZA MOHAMED SHIRAZI
 ملک الکتاب
 BOMBAY

Cheetra Prabha Press
 Bombay

شہید اسپر اٹورنا پلیون اول یونان برت